

ANALÝZA ÚZEMIA Z HĽADISKA VZNIKU MOŽNÝCH MIMORIADNYCH UDALOSTÍ MESTA DETVA

A) Charakteristika územia

a) Geografické údaje:

Mesto Detva sa nachádza na rozhraní Zvolenskej kotliny a pohoria. Leží v maximálnej nadmorskej výške 540 m. n. m. a rozprestiera sa na rozlohe 68,09km². Severnú časť zaberá pohorie Poľana s Detvianskym predhorím. Do južnej časti zasahujú Ostrôžky a Javoria. Katastrálne územie mesta Detva susedí s obcami: Dúbravy, Kriváň, Hriňová, Stožok, Korytárky, Podkriváň, Vígľaš, Očová, Ábelová, Budiná a Stará Huta.

b) Demografické údaje:

Mesto Detva má celkom 14 576 obyvateľov.

c) Hospodárske zameranie územia:

Prevažná časť územia obce zaberá poľnohospodárska pôda (orná, trvale trávnaté porasty a lesy). Pôda je vo vlastníctve a užívaní organizácií, v menšom rozsahu u súkromne hospodáriacich roľníkov, časť územia tvorí dubový lesný porast.

1. Na území obce sa nachádzajú firmy a organizácie:

Reštauračné zariadenia :

- ✚ Hotel Detva
- ✚ Pizzeria Talia
- ✚ Pozzeria Siroň
- ✚ Salaš Detvan
- ✚ KC Detva

2. Ubytovacie zariadenia jestvujúce:

- ✚ Hotel Detva
- ✚ Siroň plus
- ✚ Turistická ubytovňa Zimný štadión

3. Vyváracie zariadenia – jestvujúce:

- ✚ Domov dôchodcov kapacita 48
- ✚ Domov sociálnych služieb kapacita 59
- ✚ Hotel Detva kapacita 500
- ✚ I ZŠ kapacita 300
- ✚ II. ZŠ kapacita 171
 - ✚ Základná škola J .J. Turzu kapacita 350
 - ✚ III. ZŠ kapacita 401
 - ✚ IV. MŠ kapacita 112
 - ✚ Studňa s. r. o. kapacita 60
 - ✚ Pizzeria Talia kapacita 200

- ✚ Pizzeria Siroň kapacita 90
- ✚ Salaš Detva kapacita 100
- ✚ V. MŠ kapacita 163
- ✚ VI. MŠ kapacita 52
- ✚ KC Detva kapacita 50
- ✚ Vývarovňa Romi Trade kapacita 200

B) Možné rizika vzniku mimoriadnych udalosti v meste Detva

B1) ohrozenie mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru

a) Vietor (vichrice)

Klimatické pomery na území mesta Detva charakterizujeme premenlivé vyznačujú sa všetkými klimatickými prvkami. Priemerná zimné (januárové) teploty sa pohybujú od -4°C do -5°C . Naopak priemerné letné (júlové) teploty vystúpia na 17°C – $18,8^{\circ}\text{C}$. Ročne tu spadne priemerne 670-850mm zrážok. Mesto Detva patrí do Zvolenskej kotliny, ktorá má v pahorkatinných častiach 60 – 80 dní so snehovou pokrývkou.

Prevládajúce prúdenie vzduchu je v oblasti Detvy severozápadného 310° smeru 27%. Podružné maximum je z východného smeru 25° . Cez deň prevláda prúdenie vzduchu s priemernými rýchlosťami vetra cca. 3 až 5 m/s. Vo večernej a ranej dobe dochádza k utišeniu vetra alebo k slabému prúdeniu vzduchu, s priemernými rýchlosťami cca 1 až 2 m/s. V oblasti Detvy je okolo 26% situácií s bezvetrím až veľmi slabým prúdením vzduchu s priemernými rýchlosťami vetra do 1 m/s.

b) teplotné extrémny (horúčavy a mrazy)

Každoročne sa najčastejšie tvoria snehové záveje a poľadovica.

V Detve bolo počet letných dní za rok 2015 maximálne $> = 25^{\circ}\text{C}$: 75.

Počet tropických dní za rok 2015 maximálne $> = 30 <^{\circ}\text{C}$: 14

Počet mrazových dní za rok 2015 minimálne $\leq 0 <$: 15

Počet dní so silným mrazom za rok 2015 minimálne $< - 10^{\circ}\text{C}$: 19

c) búrky a prívalové dažde (krupobitie)

Búrka je pre danú oblasť extrémnym typom počasia a vyskytuje sa prevažne a výrazne ohraničenej a relatívnej malej ploche územia. Sú sprevádzané výdatnými a intenzívnymi atmosférickými (dážď) zrážkami niekedy aj vo forme krúp a nárazovým vetrom. Priemerný počet búrok pozorovaných na Meteorologickej stanici Vígľaš – Pstruša za rok 2015 je 30 z toho 28 dní s denným úhrnom dažďa 10mm.

d) Inverzia

Časté a výrazne inverzie v okolí riek vytvárajú značné riziko ohrozenia obyvateľstva pri možnom vzniku mimoriadnej udalosti, najmä pri preprave nebezpečných látok v cestne doprave.

e) hmly

V oblasti Detvy sa vytvárajú najmä radiačné hmly vplyvom ochladenia prízemných vrstiev ovzdušia nočným vyžarovaním tepla a stekania chladnejšie a vlhšieho vzduchu z pohoria Poľany. Tieto hmly, pri ktorých je obmedzený rozptyl škodlivín v ovzduší, trvajú najmä v jesennom a zimnom období a rozrušované sú prevažne v priebehu dopoludnia.

f) námraza a poľadovica

Poľadovica a námraza sa vyskytujú v zimnom období.

Námraza zrnitá je nepriehľadná drsná hmota, väčšinou bielo sfarbená, vznikajúca pri rýchlom zamŕzaní malých podchladených kvapiek vody. Najčastejšie vzniká pri teplotách od -2°C do -10°C a najviac sa vytvára na náveterných stranách predmetov. Pri väčšej hmotnosti môže spôsobiť škody na elektrických vedeniach príp. stromoch.

Námraza priesvitná je hladká kompaktná priesvitná usadenina, vznikajúca pomalým zmrznutím podchladených kvapiek hmly. Najčastejšie vzniká pri teplotách od 0 °C do -3 °C. Je veľmi priľnavá, ťažko odstrániteľná a odoláva aj silnému vetru.

Ľadovica je taktiež hladká, priehľadná kompaktná ľadová usadenina, ale na rozdiel od priesvitnej námrazy vzniká zmrznutím podchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia.

Polľadovica je ľadová vrstva pokrývajúca povrch pôdy, prípadne predmetov, ktorá vzniká zmrznutím nepodchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia

B2) Oblasti možného ohrozenia svahových deformácií a seizmickou činnosťou

a) Seizmická činnosť

Územie Detvy sa nachádza v oblasti, kde sú možné maximálne očakávané intenzity seizmických účinkov do 7MSK so slabými škodami na budovách.

B3) Oblasti možného ohrozenia povodňami oblasti možného ohrozenia v prípade porušenia vodnej stavby (vrátane odkalísk)

a) Povodne

Pravdepodobnosť rozsiahlej povodne – záplavy na území mesta Detva pri náhlom rozrušení hrádze vodnej stavby „Hriňová“. Týmto je ohrozené mesto Detva

P. č.	Názov ohrozenej obce	Počet evakuovaných osôb	Predpokladaný čas príchodu PV / hod. a min./
1.	Detva	350	1:17

Predpokladá sa výška prielomovej vlny od 0,8m – 1,31m a zaplavená malá časť pri potoku. Železničná trať č. 160 nebude prielomovou vlnou preliata, ale bude poškodená podmytím. Železničná stanica a SAD budú zaplavené do výšky 1,1m.

Nebezpečenstvo povodne hrozí aj pri dlhotrvajúcich dažďoch, prietrži mračen, pri topení snehu a ľadu v miestnych tokoch a potokov: Detvianka, Dúbravský, Jelšovský, Nemecká, Kostolný, Majerovo, Trstení, Dolinka, Brezina, Skalinec, Piešť, Budačka a liešna

B4) Oblasti možného ohrozenia požiarimi a výbuchmi

a) Lesné požiare

Príčinou požiaru je najčastejšie vypaľovanie suchej trávy a nedodržanie potrebných opatrení pri kladení ohňa. Požiare môžu vzniknúť aj v miestnych častiach, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti súvislého lestného porastu.

b) Požiare a výbuchy vo výrobných podnikoch vyplývajúce z povahy činnosti

Ďalšia možnosť vzniku požiaru je v objektoch skladujúcich horľaviny v pevnom i tekutom skupenstve ako je PPS Group a. s.

B5) Oblasti možného ohrozenia všetkými druhmi dopravy.

a) cestá doprava

Mestom Detva prechádzajú vnútroštátne a medzinárodné trasy, po ktorých sa prepravujú značné množstvá nebezpečných látok. Pri haváriách vzniká nebezpečenstvo ohrozenia obyvateľstva nachádzajúceho sa v oblasti 100m po oboch stranách.

Preprava nebezpečných látok sa uskutočňuje po cestách:
R2 – úsek Vígľaš Pstruša – Detva – Kriváň
1/16 (E571) úsek Vígľaš – Detva - Košice

b) železničná preprava (nebezpečné a rizikové úseky železničných tratí)

Po železničnej trati č. 160 Zvolen – Detva – Košice sa uskutočňuje preprava nebezpečných látok v cisternách v oboch smeroch. Po tejto trati sa prepravuje aj jadrové palivo a jadrový odpad, pri dodržiavaní mimoriadnych opatrení.

c) letecká doprava

Riziko vzniku leteckej nehody je na území celého okresu pomerne značné, pretože letecké koridory civilnej dopravy pokrývajú asi 90% územia. V trasách leteckých koridorov sa nachádza aj mesto Detva. Celkový počet ohrozených obyvateľov dosahuje 14 576.

B6) Oblasti možného ohrozenia únikom nebezpečnej látky vyplývajúce z charakteristiky nebezpečných látok.

a) Stacionárne zdroje

Druh rizika /NL/	Ohrozovateľ	Rozloha ohrozeného	Predpokladaný počet ohrozených osôb
Amoniak	Zimný štadión v Detve	104 m	12 zamestnancov + 1400 osôb v prípade športových a kultúrnych podujatí

b) Preprava nebezpečných látok

Cestná doprava

Mestom Detva prechádza medzinárodná cesta 1/16 a rýchlostná cesta R2. Po uvedených cestách sa prepravujú aj nebezpečné látky, a preto nebezpečenstvo spočíva pri havarovaní alebo poškodení nákladného vozidla, z ktorého môže uniknúť nebezpečná látka. Predpokladaná rozloha zasiahnutého územia sa odhaduje 100m horizontálne a vertikálne.

Železničná doprava

Cez mesto Detva prechádza železničná trať č. 160, po ktorej sa prepravuje vyhasnuté rádioaktívne palivo za prísnych bezpečnostných opatrení. Zo Slovnaft Bratislava a. s. terminál Stožok sa prepravuje nafta a benzín v oboch smeroch.

B7) Oblasti možného ohrozenia vznikom chorôb a epidémií

a) Ochorenia ľudí (riziko vzniku ochorení a epidémií)

Vznik chorôb v meste Detva je variabilný. Jednak sa môžu vírusy, ktoré spôsobujú vznik chorôb šíriť vzduchom, medziľudským dotykom alebo prenosom zo zvierat na človeka. Najpravdepodobnejší vznik možných ochorení sa predpokladá v školských a sociálnych zariadeniach. Vplyv na vznik a šírenie chorôb do značnej miery ovplyvňujú povodne. Pri náhlej povodni môže dôjsť ku kontaminácii spodných vôd. Ide predovšetkým o územie, cez ktoré preteká rieka Slatina, ale nemožno vylúčiť vznik bleskovej povodni s enormnými zrážkami. Jednou z ďalších príčin možnosti rozmachu chorôb je rozrušenie vodnej stavby Hriňová. Jej deštrukcia môže mať za následky úhyn zvierat, kontaminácia studní, potravín. Uvedené aspekty by mali za následok vznik a šírenie vírusových ochorení.

b) Ochorenia zvierat (identifikácia fariem, kde môže dôjsť k masívnemu ochoreniu zvierat)

V meste Detva sa nachádzajú 3 poľnohospodárske družstvá, ktoré chovajú hovädzí dobytok a obce:

- ✚ Agrosev Detva s. r. o.
- ✚ Jozef Zvara
- ✚ Energo Agro Detva

B8) Oblasti ohrozené inými druhmi mimoriadnych udalostí

a) Oblasti ohrozené rizikami technogénneho charakteru

Elektrická energia

Územie mesta Detva získava energetickú energiu z prevodnej transformačnej stanice Lieskovec nachádzajúcej sa v okrese Zvolen. Elektrická energia vedie po linke č. 345 a č. 346 do Detva ZŤS. Z tejto linky sú realizované odborné vedenia k jednotlivým trafostaniciam v rámci mesta Detva i celého okresu. V prípade poruchy na transformačnej stanici v Lieskovci hrozí vypadnutie elektrickej energie v celom meste.

Telekomunikačné siete

Územím prebiehajú viaceré diaľkové káble. Optický diaľkový kábel je vybudovaný pozdĺž železničnej trate Košice – Zvolen. Ďalší optický diaľkový kábel sa od predchádzajúceho od pája pri železničnej stanici Detva a prebieha severným smerom križovaním cesty I/16 a ďalej pozdĺž Detvianskeho potoka a pozdĺž cestnej komunikácie Detva – Dúbravy smerom do Dúbrav. Vybudovaná je sieť vysielacích staníc rádio komunikácií s pokrytím územia signálom všetkých troch mobilných operátorov pôsobiacich na Slovenskom trhu.

b) Oblasti ohrozené rizikami sociogénneho charakteru

Terorizmus

S hľadiska významovosti územie v meste Detva môže byť do istej miery ohrozené terorizmom. Cieľom teroristov môže byť atakovanie:

- a) oblasti, v ktorých sa nachádza väčšie množstvo obyvateľstva. Ide predovšetkým o objekty: pošta, základná škola, materská škola, zimný štadión, budovy štátnej správy, obchody, kultúrne strediská a kultúrne podujatia.
- b) oblasti kritickej (obrannej infraštruktúry) železničná trať č. 160, cesta I/16, rýchlostná cesta R2, telekomunikačné siete, elektrická energia, energetické rozvodné siete.

c) Oblasti ohrozené rizikami environmentálneho charakteru

V K. Ú mesta Detva sa nachádza 1 objekt skládky, ktorý negatívne pôsobí na environmentálne prostredie.

- ✚ PPS Group Detva a. s., je zaradená do B registra, ktorá svojou činnosťou znečisťuje pôdu, vodu, ovzdušie.

C) Závery a odporúčania

a) Odporúčania pre vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva

Po prehodnotení analýzy územia mesta Detva vyplýva, že z hľadiska možných mimoriadnych udalostí sú najväčšie zdroje ohrozenia:

a) Vodné stavby

- ✚ Hriňová

b) Objekty s nebezpečnými chemickými látkami

- ✚ Zimný štadión v Detve, prevádzkovateľ – Technické služby Detva s. r. o.

- c) **Preprava nebezpečných látok po komunikáciách, kde je ohrozené obyvateľstvo v oblasti 100m v oboch smeroch**
- + štátna cesta 1/16 (E571)
 - + rýchlostná cesta R2
 - + železničná trať č. 160
- d) **terorizmus** - jedná sa o vytypované ciele možného teroristického útoku (biologické alebo chemické ohrozenie). Sú to objekty a zariadenia na hromadné zásobovanie obyvateľstva a priestory s vysokou koncentráciou ľudí.

Z vyhodnotenia vyplýva, že :

- + pri úniku nebezpečných látok nie je potrebné vykonávať dlhodobú evakuáciu, skôr krátkodobú, alebo vyvedenie obyvateľstva na určitú dobu,
- + pri ohrození z vodných stavieb a prípadných rozsiahlych povodniach a záplavách sa predpokladá dlhodobá evakuácia včítane núdzového zásobovania a ubytovania postihnutého obyvateľstva,
- + nie je predpoklad plošného dopadu na obyvateľstvo, zásobovanie a na zabezpečenie základnými potrebami na prežitie po vzniku mimoriadnych udalostí a vyhlásení mimoriadnej situácie.

Evakuácia obyvateľov je riešená v meste Detva, poskytovanie základných životných potrieb na prežitie v podmienkach mimoriadnej situácie je riešené starostlivosťou mesta a okresným úradom v plánoch ochrany, s využitím ubytovacích a stravovacích kapacít v určených oblastiach mesta mimo predpokladaného záplavového územia. Na vykonávanie záchranných prác budú využité sily a prostriedky vlastného obvodu.

Podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí upravuje a úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zabezpečovaní civilnej ochrany obyvateľstva ustanovuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/94 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vykonávajúce vyhlášky.

S cieľom predchádzania vzniku mimoriadnych udalostí a znižovania rizík ohrozenia, možnosti ich vzniku na území obvodu je potrebné prijať konkrétne opatrenia pre mesto a k tomu:

Mesto Detva

- + **vypracuje** a priebežne aktualizuje plán ochrany obyvateľstva,
- + **informuje verejnosť** a obyvateľstvo o vypracovanom pláne ochrany,
- + **plánujú evakuáciu** a poskytujú núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie evakuovaným,
 - ✓ pozornosť venovať obyvateľstvu v oblastiach ohrozenia záplavovou vlnou vodnej stavby Hriňová
- + **vykonávajú hlásnu službu** na území mesta,
 - ✓ pozornosť venovať aktuálnosti vyznamenania osôb a varovaniu obyvateľstva. Udržiavať v prevádzkyschopnom stave vyznamenacie zariadenia (sirény, rozhlas atď.) a tieto po vzniku MU využívať,
- + **zabezpečuje prípravu obyvateľstva** na sebaobranu a vzájomnú pomoc v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním, so zameraním na možnosti ohrozenia a spôsob ochrany.